

ORGANIZACE A VEDENÍ BOJE V ZABEZPEČOVACÍM PÁSMU

Zabezpečovací pásmo můžeme připravovat v obraně zaujímané mimo dotyk s nepřítelem. Nečastěji je organizujeme za podmínek, kdy nadřízený velitel předvídá změnu vývoje situace a rozhodne se k přechodu do obrany s předstihem, např. před zahájením agrese, v průběhu rozvíjení útoku po ovládnutí důležitého prostoru v hloubce nepřátelské sestavy před příchodem nepřátelských záloh nebo při vytváření hloubky obrany v operační sestavě na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele, případně i za jiných podmínek. I když v soudobém boji je častější přechod do obrany v přímém dotyku s nepřítelem, tedy bez vytvoření zabezpečovacího pásma, vzhledem k dynamice a různorodosti používaných způsobů vedení boje může dojít k situacím, kdy vytvoření zabezpečovacího pásma bude účelné, případně nezbytné.

Cílem boje vojsk v zabezpečovacím pásmu je zpomalovat přibližování nepřítele, zdržet zahájení jeho útoku, donutit ho, aby se rozvíjel a útočil pro něho v nevýhodném směru, zjišťovat jeho uskupení a zámysl, vytvářet podmínky pro vyšší účinnost vlastních jaderných úderů, úderů letectva i dalších prostředků na přístupech k obraně, způsobit mu ztráty a získat čas k přípravě obrany hlavními silami divize.

Zabezpečovací pásmo hluboké 20 až 40 km připravujeme před předním okrajem obrany vojsk prvního sledu. Zahrnuje několik postavení, která jsou ve vzdálenosti 6 až 8 km za sebou. Může být budováno podle situace a terénu v celé šíři pásma divize, nebo pouze na nejdůležitějším směru. V zabezpečovacím pásmu bojují obvykle předsunuté odřady v síle zesílených motostřeleckých nebo tankových praporů (v některých případech i celý pluk z druhého sledu divize), podporované palbou přiděleného dělostřelectva a části divizního dělostřelectva z dočasných palebných postavení, údery letectva a bráněné prostředky protivzdušné obrany. Někdy může v obranné operaci armády bránit zabezpečovací pásmo celá divize druhého sledu.

Hloubka zabezpečovacího pásma divize na samostatném směru bude, podle mého názoru, na nižší hranici rozpětí a v rámci obranné operace bude větší. Tendence narůstání hloubky zabezpečovacího pásma a vzdáleností jednotlivých

postavení vyplývá z většího dosahu nepřátelských palebných prostředků a požadavku, aby z jednoho palebného postavení nepřítel nemohl vést palbu na dvě obranné čáry a byl nucen palebné prostředky přemísťovat.

V mezeře mezi obrannými postaveními zabezpečovacího pásma je zřizován široce rozvinutý systém zátarasů, jsou organizovány léčky a vojska připravují důležité komunikační objekty ke zničení.

Boj jednotek a útvarů v zabezpečovacím pásmu má **charakter obrany na široké frontě**, bojová sestava předsunutých odřadů je zpravidla členěna do **dvou sledů**, které se navzájem překračují a zabezpečují při manévru z jedné obranné čáry na další. Takovou sestavu a způsob manévru je účelné volit při značné převaze nepřítele a v méně členitém terénu, kdy hrozí nebezpečí, že útočící nepřítel by mohl postupovat takovým tempem, že časové možnosti zaujímání dalších obranných čar by byly značně omezené.

V členitém terénu nebo při méně výrazném poměru sil ve prospěch nepřítel je možné volit bojovou sestavu předsunutých odřadů **v jednom sledu** se zálohou, kdy odchod z jednoho postavení na následující může být zabezpečen slabšími krycími silami, zátarasy a léčkami.

Jednotlivá **postavení** zabezpečovacího pásma tvoří systém samostatných rotních a četových opěrných bodů, na nejdůležitějších směrech a výhodných terénních úsecích pro útok a někdy i praporeční rajóny obrany. Mezery mezi opěrnými body budou větší než obvykle. Volíme je na výhodných čarách pro obranu, které svými přirozenými terénními vlastnostmi omezují manévrování nepřítele. Předsunuté odřady v závislosti na terénu, předpokládané síle nepřítele i s ohledem na dočasnost obrany mohou přehrazovat směry jeho postupu až ve dvojnásobné šíři oproti obraně v hlavním pásmu. Toho je dosahováno zejména většími mezerami (které jsou zatarasovány, střeženy a chráněny léčkami, zásahem záloh apod.) mezi samostatnými opěrnými body. Samostatné opěrné body čet a rot (obránné rajóny praporů) budou bránit zpravidla úseky jako v hlavním pásmu obrany. Boj v zabezpečovacím pásmu vedou vyčleněné síly převážně samostatně, bez podpory hlavních sil divize. Ke zvýšení samostatnosti je zapotřebí předsunuté odřady přiměřeně posílit.

Motostřelecký (tankový) prapor jako **předsunutý odřad** v zabezpečovacím pásmu může být posílen až tankovou (motostřeleckou) rotou, protiletadlovou četou, baterií dělostřelectva, ženijní četou (s prostředky ke zřizování zátarasů a k destrukci komunikačních objektů), případně dalšími prostředky. Při vysílání silnějších předsunutých odřadů může jejich boj podporovat část divizního dělostřelectva z dočasných palebných postavení (za jednotlivými obrannými čarami), případně letectvo.

Tanky, bojová vozidla pěchoty a protitankové prostředky použijeme v opěrných bodech rot, v léčkách a na palebných čarách. Rozmístění sil a prostředků v opěrných bodech jednotlivých postavení zabezpečovacího pásma musí zajistit pozorování nepřítele, jeho překvapivé napadení palbou zejména protitankových prostředků, postřelování zátarasů, možnost manévru palbou, zvláště k zamezení pokusů nepřítele o obejití samostatných opěrných bodů a vyvedení z boje na další obrannou čáru. V opěrných bodech jsou připraveny okopy pro palebné prostředky, úkryty pro živou sílu, a vybudované objekty jednotky maskují. Vzhledem k omezeným časovým možnostem budou mít opěrné body zpravidla charakter spěšně vybudované obrany. Větší mezery mezi nimi, pokud je nemůžeme přehradit přímou palbou protitankových prostředků, jsou střeženy hlídkami,

přehrazovány zátarasý, bráněny léčkami, popřípadě zásahem tanků a bojových vozidel ze zálohy velitele předsunutého odřadu.

Ženíjný jednotka vytváří jednu až dvě destruktční skupiny v síle ženijního družstva k ničení objektů na komunikacích. Každá může připravit ke zničení dva až tři objekty. Po uložení trhavin v objektu a přípravě roznětů zůstává u objektu roznětová hlídka, která aktivovaný objekt střeží a odpovídá za jeho zničení na rozkaz (signál) velitele jednotky, jež na tomto směru vede boj. Část jednotky vytváří ženijní zálohu, která je připravena položit minová pole [podle požadavku velitele předsunutého odřadu] před opěrnými body. Kromě toho mohou v zabezpečovacím pásmu působit ženijní prostředky velitele divize, které zřizují výbušné zátarasý zejména v mezerách a na bocích, připravují uzly zátarasů v prostorech důležitých komunikačních objektů, zabezpečují pořádkovou službu u průchodů v těchto zátarasích a jejich uzavření nebo aktivování (na stanovený signál) po odchodu krycích sil.

Obrana jednotlivých postavení zabezpečovacího pásma je dočasná. Úkolem jednotek v obraně je odrazit průzkum nepřítel, jeho předsunuté odřady a čelní síly a donutit hlavní síly přisunované nepřátelské divize k rozvinování.

Způsobem vybudování a vedení obrany usilují uvést nepřítel v omyl o průběhu předního okraje obrany, zejména na poslední obranné čáře před předním okrajem obrany (obdobně jako je to cílem předsunutých postavení, která jsou zřizována na těch směrech, kde není zabezpečovací pásmo).

Vzhledem k tomu, že protitankové prostředky za těchto podmínek jsou schopny čelit v průměru dvojnásobnému počtu obrněných cílů nepřítel, může zesílený prapor odrazit útok až dvou nepřátelských praporů a zdržovat útok brigády po dobu jedné až dvou hodin. Ke zdržení hlavních sil nepřátelské divize tím, že budou nuceny rozvíjet se a organizovat útok, by bylo třeba vyslat k obraně zabezpečovacího pásma dva zesílené prapory až pluk.

Vojska vyčleněná pro boj v zabezpečovacím pásmu mohou v některých případech vytvářet podmínky k vyslání **přepadového odřadu** do týlu útočícího nepřítel s cílem ničit jeho prostředky jaderného napadení, místa velení, zasazovat údery nepřátelským zálohám přisunovaným z hloubky a ničit jiné důležité prvky bojové sestavy. Přepadový odřad může být vytvořen v síle zesíleného motostřeleckého (tankového) praporu (pluku). Proniká mezerami do hloubky nepřátelské sestavy, plní stanovené úkoly vysoce manévrovým, aktivním i samostatným bojem a překvapivými údery z různých směrů. Po splnění úkolů se přepadový odřad soustředí v určeném shromaždišti, přechází do proudů a vrací se do sestavy divize. Místa průchodů obrannými čarami zabezpečovacího pásma a předním okrajem obrany, osy přesunu a signály vzájemného rozpoznávání stanoví předem veliteli divize, a to jak veliteli předsunutého, tak i přepadového odřadu.

Boj v zabezpečovacím pásmu řídí velitel divize. Hloubku tohoto pásma, síly a prostředky k jeho obraně určí ve svém rozhodnutí velitel armády. Velitel divize upřesňuje průběh postavení, způsob manévru předsunutých odřadů v zabezpečovacím pásmu a jeho sladění s činností podpůrných prostředků. Přitom vychází z celkového zámyslu obranného boje, schváleného nadřazeným velitelem.

Zaujímání obrany mimo dotyk s nepřítel nemá vždy na všech stupních stejné podmínky pro všechny prvky bojové sestavy, jako je tomu např. při přechodu do obrany před zahájením nepřátelské agrese, nebo v hloubce operační sestavy. Při přechodu do obrany v průběhu rozvíjení útoku, kdy v dotyku s čel-

ními jednotkami jsou slabší nepřátelské síly, ale z hloubky jsou přisunovány silné nepřátelské zálohy, může nadřízený velitel vydat úkol k přechodu do obrany. Za této situace je možné, aby část sil divize ovládla stanovenou čáru a pod ochranou vyčleněných předsunutých odřadů přeskupila síly k obsazení hlavního pásma obrany. Většina sil divize bude zaujímat obranu mimo dotyk s nepřitelem, ale předsunutě odřady ve stanoveném zabezpečovacím pásmu budou od počátku v přímém dotyku s nepřitelem. Tato varianta závisí na časových možnostech přisunu nepřátelských záloh i poměru sil v dotyku. Je zřejmé, že vytvoření zabezpečovacího pásma tímto způsobem bude možné, pokud síly nepřitele v dotyku budou výrazně slabší.

V každém případě je nutné předpokládat aktivní činnost vyčleněných předsunutých odřadů (nikoli pouze očekávat útok přicházejících silnějších záloh nepřitele). Čelní sledy předsunutých odřadů po ovládnutí stanovených operních bodů na předním okraji zabezpečovacího pásma organizují palebný systém, brání pronikání nepřátelského průzkumu, odráží pokusy nepřitele o ovládnutí důležitých objektů. Současně zřizují zátarasy a ženíjně budují operní body. Získávají zajatce, upřesňují uskupení nepřitele v dotyku a ráz jeho činnosti. Vysílají průzkum ke zjištění přisunu nepřátelských hlavních sil.

Přicházejícího nepřitele ničí na vzdálenost účinné palby, zdržují a odrážejí útok jeho předsunutých sil, snaží se jej donutit předčasně rozvinout, soustředit hlavní síly a tím vytvořit výhodné podmínky pro jejich ničení jadernými údery a letectvem. Jakmile zjistí příznaky rozvíjení hlavních sil nepřitele, hlásí to veliteli divize a na jeho rozkaz, zpravidla po úderech prostředky nadřízeného velitele, zahajuje první sled předsunutých odřadů vyvádění jednotek z bráněného postavení zabezpečovacího pásma a organizovaně odchází na další obrannou čáru. Podle možností se tyto jednotky nezavazují do dlouhotrvajícího boje a včas zaujmají obranu na další čáře.

Vyvedení z boje a odchod z jedné obranné čáry na další je manévr velmi složitý a obtížný. Je zahajován zpravidla po jaderných úderech, palbách dělostřelectva a úderech letectva, které vedou prostředky nadřízeného velitele na rozvíjení se nepřátelské hlavní síly. Manévr musí být skrytý s rychlým odpoutáním od nepřitele. V nezbytných případech je možné vyčlenit část sil ke krytí odchodu hlavních sil předsunutého odřadu. K tomuto účelu používáme zejména tankové jednotky, nebo jednotky na bojových vozidlech, které z věžových postavení na palebných čarách (z léček) zpomalují postup nepřitele. Odchod z jedné obranné čáry na další musí být organizován a uskutečněn současně celým sledem předsunutého odřadu. Myslím, že není přípustné opouštět operní body samostatně v malých jednotkách bez ohledu na situaci sousedů.

Vyvádění z boje se uskutečňuje v rozvinutých bojových sestavách až po dosažení prostoru mimo dosah palby protitankových prostředků nepřitele, odkud jednotky dokončují manévr na další obrannou čáru v rotních nebo praporečnických proudcích, pokud možno skrytě.

Po vyvedení hlavních sil předsunutého odřadu z boje a zahájení přesunu se odpoutávají s využitím zátarasů všeho druhu krycí síly. Ke zpomalení nepřitele je možné využívat prostředky pro minování na dálku, po průchodu těchto sil připravenými zátarasy aktivují ženíjní hlídky destrukce na komunikačních objektech. Velitelé předsunutých odřadů neustále sledují činnost nepřitele a přijímají opatření k zamezení využití mezer a zmocnění se z chodu dalších obranných postavení. Vzhledem k šířce zabezpečovacího pásma, omezeným možnostem pozorování má značný význam udržování pevného spojení, pružné velení,

nepřetržitě získávání zpráv o situaci od podřízených, sousedů i vlastního průzkumu.

V mezerách mezi jednotlivými postaveními zabezpečovacího pásma mohou jednotky ke zpomalení nepřítele organizovat tankové léčky (léčky s využitím bojových vozidel) v síle čety, která předem zaujímá palebná stanoviště (v místech s omezenými možnostmi manévru pro nepřátelskou bojovou techniku a současně umožňující skryté zaujetí léčky i odchod např. na okrajích lesů, osad, v členitém terénu apod.). Podstata léčky spočívá v překvapivé palbě na minimální vzdálenost metné dálky z různých směrů, ale zejména do boku nepřátelské sestavy s následujícím skrytým odpoutáním od napadeného nepřítele. K léčkám mohou být využívány i bojové vrtulníky.

Boj jednotek v léčkách a dalších sil, které v mezerách mezi jednotlivými postaveními zabezpečovacího pásma kryjí manévr předsunutých odřadů, je nutné pečlivě sladit s palbami dělostřelectva a aktivováním ženijních zátarasů. Značný význam má i maskování a klamání nepřítele. Tankové jednotky a jednotky vyzbrojené bojovými vozidly pěchoty mají vzhledem ke své palebné síle a manévrovacím možnostem nejlepší předpoklady k vedení boje v zabezpečovacím pásmu.

Boj na dalších postaveních zabezpečovacího pásma je organizován obdobným způsobem jako u předchozích. Poslední obrannou čáru zabezpečovacího pásma volíme na úrovni předsunutého postavení. Při odchodu předsunutých odřadů z této obranné čáry přebírají boj s nepřítelem hlavní síly divize na předním okraji obrany. Předsunuté odřady procházejí předním okrajem obrany ve stanovených místech, po určených osách a jsou přesunovány do vymezeného prostoru ve druhém sledu divize. Velitel divize upřesňuje součinnostní opatření pro průchod předním okrajem obrany, zejména signály ke vzájemnému rozpoznání, organizaci pořádkové služby, uzavření průchodů v zátarasech před příchodem nepřítele.

Při boji v zabezpečovacím pásmu je nepřítel nucen několikrát se rozvíjet, opětovně organizovat útok, přeskupovat síly a prostředky. Jeho přiblížování je zpomalováno, jsou vytvářeny podmínky pro zvýšení účinnosti úderů jaderými i ostatními konvenčními prostředky obránce, je zjišťováno uskupení a směr hlavního úderu nepřítele.

Organizace boje v zabezpečovacím pásmu je součástí organizace obrany. Vzhledem k tomu, že cílem je zabezpečit i budování obrany hlavními silami, bude v tomto pásmu probíhat vždy pod tlakem času. Velitel divize na základě všestranného zhodnocení situace a svého rozhodnutí v bojovém úkolu veliteli předsunutého odřadu uvede:

- stručné závěry ze zhodnocení nepřítele, zejména předpokládané časové možnosti a směry jeho přiblížování,
- přední okraj zabezpečovacího pásma a průběh jeho dalších postavení,
- vyčleněné síly a prostředky pro boj v zabezpečovacím pásmu, posilové prostředky, kdy a kde je převzít,
- podpůrné prostředky a jejich úkoly ve prospěch boje v zabezpečovacím pásmu,
- úkoly sousedů, pokud v zabezpečovacím pásmu působí,
- časové vymezení bojových úkolů: pohotovost k jejich plnění, předpokládaná doba bránění jednotlivých čar,
- způsob ženijního budování zabezpečovacího pásma (zátarasy),

— opatření součinnosti (objekty určené ke zničení, kdy a kým budou ničeny a na čí rozkaz, způsob manévru předsunutými odřady, sladění úsilí letectva, raketového útvaru, dělostřelectva a ženijních jednotek ve prospěch boje předsunutého odřadu při boji o zabezpečovací pásmo, místa průchodů předním okrajem obrany, osy přesunu do druhého sledu divize, organizace spojení a signály).

Velitel a štáb divize nejprve organizují ovládnutí a upevnění předního okraje zabezpečovacího pásma vyčleněným předsunutým odřadem. V dalším podle času, který je k dispozici, může určený funkcionář štábu divize spolu s velitelem předsunutého odřadu, posilových a podpůrných jednotek uskutečnit rekonoskaci jednotlivých postavení zabezpečovacího pásma, upřesnit průběh postavení, rozmístění opěrných bodů, palebný systém, přípravu zátarasů, míst velení předsunutého odřadu, prostory léček a způsob manévru při boji o zabezpečovací pásmo. (Tento postup a obsah činnosti vyjadřuje jednu z možných variant a v závislosti na situaci může být pořadí, obsah i rozsah řešených úkolů odlišný.) Při nedostatku času je možné řešení připravit bez rekonoskace s využitím mapy.

Základem boje v zabezpečovacím pásmu divize je kombinace dočasné obrany výhodných čar (prostorů) vyčleněnými předsunutými odřady na široké frontě ve spojení s manévrem silami a palbou. Dosažení stanoveného cíle — zpomalení a oslabení nepřítele — podmiňuje rozhodná a samostatná, ale sladěná činnost vyčleněných vojsk přinutit nepřítele k rozvinování, vzápětí se rychle odpoutat a uskutečnit manévru na další obrannou čáru. Při boji i manévru využívat přírodní překážky a zátarasy všeho druhu. Dovedně uplatnit princip soustředění sil na rozhodujícím směru se současným zajištěním mezer, nedovolit nepříteli obejít jednotlivé opěrné body.

Vedení boje v zabezpečovacím pásmu (relativně slabšími silami proti převaze nepřítele) má rovněž vysoké nároky na morální a psychickou odolnost vojsk. Je nutné věnovat potřebnou pozornost cílevědomé organizaci stranickopolitické práce, objasňovat podřízeným situaci, způsob plnění úkolu, jeho zvláštnosti, podmínky k dosažení úspěchu v tomto boji, předcházet vzniku možné paniky, zamezit samovolnému odchodu a posilovat sebedůvěru vojáků.

Respektovat všechny uvedené vlivy se zdá složité, ale takový je soudobý boj. Poznanky z psychologie potvrzují, že znalost i méně obvyklých podmínek boje, vědomí velitelů i vojsk, že i složitou situaci dovedou řešit, je důležitým zdrojem sebedůvěry a odolnosti.